

Informator o egzaminie eksternistycznym

od **2007** roku

GEOGRAFIA

Gimnazjum

Warszawa 2007

Opracowano w Centralnej Komisji Egzaminacyjnej
we współpracy
z Okręgową Komisją Egzaminacyjną w Jaworznie

SPIS TREŚCI

I. Informacje ogólne	5
II. Standardy wymagań egzaminacyjnych	7
III. Opis egzaminu.....	9
IV. Przykładowy arkusz egzaminacyjny.....	13

I. INFORMACJE OGÓLNE

Podstawy prawne

Egzaminy eksternistyczne, jako sposób uzyskiwania świadectwa ukończenia szkoły, zostały ograniczone do zakresu szkół ogólnokształcących, tj. sześcioletniej szkoły podstawowej, gimnazjum i liceum ogólnokształcącego.

Zgodnie z art. 9a ust. 2 i 9c ust. 2 *Ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty* (DzU z 2004 r., nr 256, poz. 2572, z późn. zm.) przygotowanie i przeprowadzanie egzaminów eksternistycznych zostało powierzone Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (CKE) i okręgowym komisjom egzaminacyjnym (OKE).

Sposób przygotowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych reguluje *Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 r. w sprawie egzaminów eksternistycznych* (DzU nr 179, poz. 1273). Na podstawie tego rozporządzenia CKE i OKE opracowały *Procedury organizowania i przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu sześcioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych, gimnazjum dla dorosłych, liceum ogólnokształcącego dla dorosłych*.

Zakres sprawdzanych wiadomości i umiejętności określają standardy wymagań będące podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych z zakresu gimnazjum dla dorosłych, które są załącznikiem nr 2 do *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 27 września 2007 r. w sprawie standardów wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminów eksternistycznych* (DzU nr 184, poz. 1309).

Warunki przystąpienia do egzaminów eksternistycznych

Do egzaminów eksternistycznych z zakresu gimnazjum dla dorosłych może przystąpić osoba, która:

- ukończyła sześcioletnią szkołę podstawową albo klasę VI lub VII ośmioletniej szkoły podstawowej
- ukończyła 18 lat
- nie jest uczniem gimnazjum.

Osoba, która chce zdawać egzaminy eksternistyczne i spełnia wyżej wymienione warunki, powinna na dwa miesiące przed sesją jesienną lub zimową złożyć w OKE właściwej swemu miejscu zamieszkania:

- świadectwo ukończenia odpowiedniej szkoły (sześcioletniej szkoły podstawowej albo klasy VI lub VII ośmioletniej szkoły podstawowej) lub indeks zawierający wpis potwierdzający uzyskanie promocji do klasy VII lub VIII ośmioletniej szkoły podstawowej dla dorosłych

- oświadczenie, że nie jest uczniem (słuchaczem) gimnazjum
- kserokopię stron dowodu osobistego zawierających datę urodzenia i numer ewidencyjny PESEL
- wniosek o dopuszczenie do egzaminu eksternistycznego.

Formularz wniosku znajduje się na stronach internetowych CKE i OKE w formie załącznika do *procedur*.

Miesiąc przed rozpoczęciem sesji egzaminacyjnej osoba dopuszczona do egzaminu składa w OKE deklarację, w której wskazuje, z jakich przedmiotów chce zdawać egzaminy w danej sesji i przedkłada dowód opłaty za te egzaminy. Informacji o kosztach egzaminu udziela OKE.

II. STANDARDY WYMAGAŃ EGZAMINACYJNYCH

I. WIADOMOŚCI

Zdający zna fakty, rozumie i stosuje pojęcia, prawidłowości i teorie oraz przedstawia i wyjaśnia zdarzenia, zjawiska i procesy dotyczące:

- 1) Ziemi jako części Wszechświata;
- 2) Ziemi jako środowiska życia, jej przeszłości geologicznej i obrazu współczesnego;
- 3) interakcji Ziemia - człowiek oraz gospodarowania zasobami naturalnymi Ziemi;
- 4) współczesnych przemian gospodarczych, społecznych i politycznych na kontynentach i w wybranych państwach;
- 5) źródeł konfliktów i prób ich rozwiązywania;
- 6) potencjału naturalnego, ludnościowego, gospodarczego i kulturowego Polski;
- 7) Polski na tle Europy i świata;
- 8) problemów integracyjnych na świecie, w Europie i w Polsce.

II. UMIEJĘTNOŚCI

Zdający:

- 1) stosuje terminy i pojęcia geograficzne:
  - a) czyta ze zrozumieniem teksty, w których występują terminy i pojęcia geograficzne,
  - b) wybiera i stosuje odpowiednie terminy i pojęcia do opisu obiektów oraz zjawisk i procesów występujących w środowisku geograficznym;
- 2) lokalizuje ważne obiekty i obszary przyrodnicze oraz społeczno-ekonomiczne na powierzchni Ziemi i wskazuje ich położenie na mapach;
- 3) odczytuje informacje geograficzne z różnych źródeł: tekstu, map, planów, tabel, wykresów, rysunków, schematów, fotografii i innych;
- 4) selekcjonuje, interpretuje, przetwarza i prezentuje informacje geograficzne;
- 5) określa warunki występowania oraz opisuje przebieg zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym;
- 6) stosuje informacje geograficzne w celu rozwiązywania zadań praktycznych (np. określa położenie geograficzne obiektów, wykorzystując kierunki geograficzne i współrzędne geograficzne);

- 7) ocenia w kategoriach geograficznych działalność gospodarczą, społeczną i polityczną ludzi;
- 8) przewiduje zmiany w środowisku geograficznym spowodowane czynnikami naturalnymi lub działalnością człowieka.

III. OPIS EGZAMINU

Forma egzaminu

Egzamin eksternistyczny z geografii, zwany dalej egzaminem, ma formę pisemną. Sprawdza wiadomości i umiejętności określone w standardach wymagań będących podstawą przeprowadzania egzaminu eksternistycznego z tego przedmiotu. Trwa 120 minut.

Osoba przystępująca do egzaminu rozwiązuje zadania zawarte w arkuszu egzaminacyjnym. Przed rozpoczęciem egzaminu każdy zdający otrzymuje arkusz i kartę odpowiedzi od członka zespołu nadzorującego. Ewentualny brak w arkuszu lub brak karty odpowiedzi zgłasza przewodniczącemu zespołu nadzorującego, po czym otrzymuje nowy arkusz egzaminacyjny z nową kartą odpowiedzi. W dalszej kolejności, ale jeszcze przed rozpoczęciem egzaminu, na pierwszej stronie arkusza i na karcie odpowiedzi zdający umieszcza swój numer ewidencyjny PESEL. Nie podpisuje natomiast ani arkusza egzaminacyjnego, ani karty odpowiedzi.

Na pierwszej stronie arkusza egzaminacyjnego znajduje się instrukcja dla zdającego. Należy się z nią zapoznać, gdyż zawiera ona zapisy dotyczące postępowania podczas rozwiązywania zadań.

Arkusz egzaminacyjny składa się z różnego rodzaju zadań zamkniętych i otwartych.

Wśród zadań zamkniętych mogą wystąpić:

- zadania wyboru wielokrotnego, w których zdający wybiera poprawną odpowiedź spośród kilku podanych propozycji
- zadania typu „prawda – fałsz”, w których zdający stwierdza prawdziwość (lub fałszywość) zdań zawartych w zadaniu
- zadania na dobieranie, w których zdający łączy ze sobą (przyporządkowuje do siebie) odpowiednie elementy (np. słowa, wyrażenia, fragmenty tekstu, ilustracje).

Wśród zadań otwartych mogą wystąpić:

- zadania z luką, w których zdający wstawia odpowiednie słowo, wyrażenie, liczbę jako uzupełnienie zwrotu, zdania, fragmentu tekstu
- zadania krótkiej odpowiedzi, w których zdający udziela odpowiedzi w formie jednego lub kilku wyrazów albo od jednego do kilku zdań.

Obok każdego zadania podana jest liczba punktów, którą można uzyskać za jego poprawne rozwiązanie. Za rozwiązanie wszystkich zadań zdający może otrzymać 50 punktów.

Po zakończeniu egzaminu prace zdających sprawdzają i oceniają odpowiednio przeszkoleni egzaminatorzy powołani przez dyrektora OKE. Wynik egzaminu ustala

komisja okręgowa na podstawie liczby punktów przyznanych przez egzaminatorów. Jest on ostateczny i nie służy na niego skarga do sądu administracyjnego.

Na wniosek zdającego sprawdzony i oceniony arkusz egzaminacyjny oraz karta odpowiedzi są udostępniane zdającemu do wglądu w miejscu i czasie wskazanym przez dyrektora OKE.

Zasady oceniania prac egzaminacyjnych

1. Rozwiązania zadań oceniane będą przez egzaminatorów na podstawie jednolitych w całym kraju kryteriów.
2. W zadaniach krótkiej odpowiedzi, za które można przyznać tylko jeden punkt, przyznaje się go wyłącznie za odpowiedź zgodną z poleceniem i w pełni poprawną; jeśli podano więcej odpowiedzi (argumentów, cech itp.) niż wynika to z polecenia w zadaniu, to ocenie podlega tyle kolejnych odpowiedzi (liczonych od pierwszej), o ilu mówi polecenie.
3. Jeśli w zadaniu krótkiej odpowiedzi oprócz zgodnej z poleceniem, poprawnej odpowiedzi dodatkowo podano odpowiedź (informację) błędną, sprzeczną z odpowiedzią poprawną lub niezgodną z poleceniem, za zadanie nie przyznaje się punktów.
4. Zadanie rozszerzonej odpowiedzi jest oceniane według szczegółowych kryteriów.
5. Zapisy w brudnopisie nie są oceniane.
6. Wyrażony w punktach wynik uzyskany przez zdającego przeliczany będzie na stopnie szkolne według zasady opisanej w § 19 pkt 6 *Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 września 2007 roku w sprawie egzaminów eksternistycznych*. Przeliczenie punktów uzyskanych na egzaminie na stopnie szkolne jest następujące:

47–50 pkt – celujący (6)

46–39 pkt – bardzo dobry (5)

31–38 pkt – dobry (4)

23–30 pkt – dostateczny (3)

15–22 pkt – dopuszczający (2)

poniżej 15 punktów – niedostateczny (1)

7. Zdający zda egzamin, jeżeli otrzyma ocenę wyższą od niedostatecznej.
8. Wynik egzaminu – wyrażony w skali stopni szkolnych – będzie odnotowany na świadectwie ukończenia szkoły.

Składanie zastrzeżeń

Jeżeli zdający uzna, że zostały naruszone procedury przeprowadzania egzaminu, może w terminie 2 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu złożyć zastrzeżenia do dyrektora

OKE. Dyrektor OKE rozpatruje zastrzeżenia w terminie 7 dni od dnia ich otrzymania. Rozstrzygnięcie dyrektora OKE jest ostateczne.

W razie stwierdzenia, na skutek powyższych zastrzeżeń lub z urzędu, naruszenia przepisów dotyczących przeprowadzania egzaminu, które może mieć wpływ na wynik egzaminu, dyrektor OKE, w porozumieniu z dyrektorem Centralnej Komisji Egzaminacyjnej, może unieważnić egzamin i zarządzić jego ponowne przeprowadzenie w następnej sesji egzaminacyjnej. Unieważnienie może nastąpić w stosunku do poszczególnych lub wszystkich osób zdających.

Unieważnienie egzaminu

Egzamin może być unieważniony w dwóch przypadkach:

- gdy zespół nadzorujący przebieg egzaminu stwierdzi, że zdający niesamodzielnie rozwiązuje zadania egzaminacyjne lub swoim zachowaniem zakłóca egzamin, np. przeszkadza innym zdającym, nie przestrzega zakazu wniesienia na salę egzaminacyjną telefonu komórkowego (wówczas egzamin unieważnia przewodniczący zespołu nadzorującego)
- gdy egzaminator podczas sprawdzania prac stwierdzi, że praca zdającego jest niesamodzielna, np. jest plagiatem jakiejś publikacji lub jest taka sama jak innego zdającego (w tym przypadku unieważnienia dokonuje dyrektor OKE).

Świadectwo

Świadectwo ukończenia gimnazjum otrzymuje osoba, która zdała egzaminy ze wszystkich obowiązkowych zajęć edukacyjnych ujętych w ramowym planie nauczania gimnazjum dla dorosłych, tj. z następujących przedmiotów: język polski, język obcy nowożytny, historia, wiedza o społeczeństwie, matematyka, biologia, chemia, fizyka, geografia, informatyka.

Sesje egzaminacyjne

Egzaminy eksternistyczne przeprowadza się w całym kraju w tym samym terminie, dwukrotnie w ciągu roku:

- 1) w zimowej sesji egzaminacyjnej – w okresie od dnia 1 lutego do ostatniego dnia lutego
- 2) w jesiennej sesji egzaminacyjnej – w okresie od dnia 1 października do dnia 31 października.

Osoba dopuszczona do egzaminów eksternistycznych zdaje egzamin z danego typu szkoły w okresie nie dłuższym niż dwa lata. W uzasadnionych przypadkach dyrektor komisji okręgowej może przedłużyć okres zdawania egzaminów o jedną sesję egzaminacyjną.

IV. PRZYKŁADOWY ARKUSZ EGZAMINACYJNY

EGZAMIN EKSTERNISTYCZNY Z GEOGRAFII

GIMNAZJUM

Czas pracy 120 minut

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera **12** stron i kartę odpowiedzi. Ewentualny brak stron lub inne usterki zgłoś członkowi zespołu nadzorującego egzamin.
2. Na tej stronie i na karcie odpowiedzi wpisz swój numer ewidencyjny PESEL. Na karcie odpowiedzi zamaluj pola odpowiadające cyfrom numeru PESEL. Błędne zaznaczenie otocz kółkiem i zaznacz właściwe.
3. Czytaj uważnie wszystkie teksty i zadania.
4. Rozwiązania zapisuj w arkuszu egzaminacyjnym (nie na karcie odpowiedzi) długopisem lub piórem z czarnym tuszem/atramentem. Pisz czytelnie. Nie używaj korektora.
5. Pomyłki wyraźnie przekreślaj.
6. Redagując odpowiedzi do zadań, możesz wykorzystać miejsce z napisem *Brudnopis*. Zapisy w brudnopisie nie będą sprawdzane i oceniane.

Życzymy powodzenia!

Za rozwiązanie wszystkich zadań można otrzymać łącznie 50 punktów.

Wypełnia zdający przed
rozpoczęciem pracy

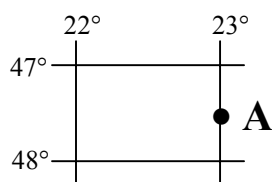
--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

PESEL ZDAJĄCEGO

Zadanie 1. (1 pkt)**Podkreśl poprawną odpowiedź.**

Współrzędne geograficzne punktu A to:

- A. 47°30'N, 23°W
- B. 23°N, 47°30'W
- C. 47°30'N, 23°S
- D. 47°30'S, 23°E

Zadanie 2. (2 pkt)

W tabeli podano wybrane informacje o planetach Układu Słonecznego.

Nazwa	Średnia odległość od Słońca (mln km)	Średnia wartość prędkości ruchu po orbicie (km/s)	Masa (Ziemia = 1)
Merkury	57,9	47,4	0,055
Wenus	108,2	35,0	0,815
Ziemia	149,6	29,8	1,000
Mars	227,9	24,1	0,107
Jowisz	778,3	13,1	317,900
Saturn	1429,4	9,6	95,183
Uran	2875,0	6,8	14,501
Neptun	4504,3	5,4	17,239

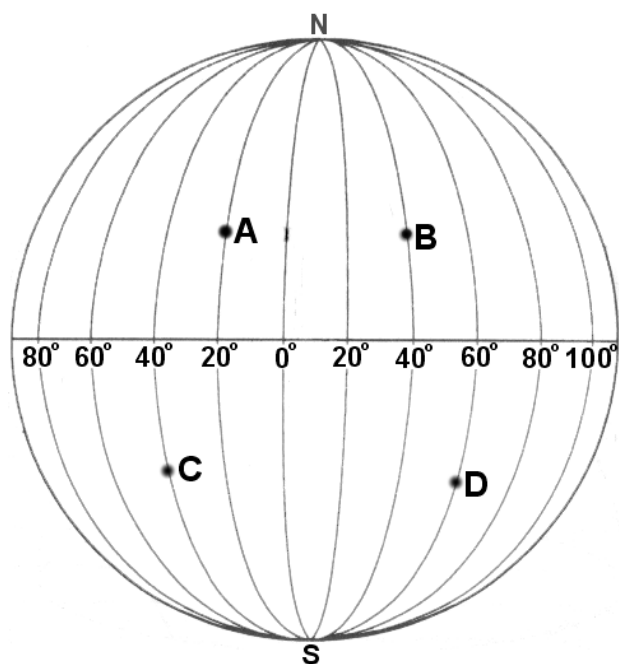
Źródło: *Tablice geograficzne*, Wydawnictwo Adamantan, Warszawa 1998.**Na podstawie danych z tabeli podaj nazwę planety,**

- a) której średnia odległość od Słońca jest największa. ....
- b) której średnia wartość prędkości ruchu po orbicie jest największa. ....
- c) której masa jest najbardziej zbliżona do masy Ziemi. ....

Zadanie 3. (2 pkt)

Na rysunku literami A-D zaznaczono wybrane miejsca na powierzchni Ziemi.

Uzupełnij zdania, wpisując odpowiednie litery z powyższego rysunku.

- Południe słoneczne jest najwcześniej w miejscu oznaczonym na rysunku literą .....
- Miejsca położone na półkuli zachodniej oznaczono na rysunku literami ..... i .....
- 10 marca astronomiczna zima trwa jeszcze w miejscach oznaczonych na rysunku literami ..... i .....

Zadanie 4. (2 pkt)

W tabeli przedstawiono średnie miesięczne temperatury powietrza (T) i miesięczne sumy opadów (O) dla jednej ze stacji meteorologicznych w Europie.

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
T (°C)	-16,4	-15,6	-8,5	4,1	14,2	19,5	21,3	19,2	13,0	4,0	-5,3	-13,0	3,0
O (mm)	16	14	20	20	33	32	35	27	26	30	24	21	298

Na podstawie danych z tabeli oblicz roczną amplitudę temperatury powietrza na tej stacji. Zapisz obliczenia.

Roczna amplituda temperatury: .....

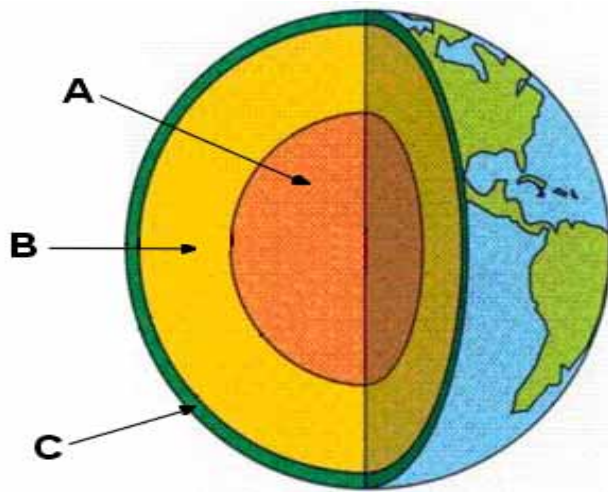
Zadanie 5. (2 pkt)

Na podstawie danych z tabeli w zadaniu 4. podaj dwie cechy klimatu miejsca, w którym jest położona stacja meteorologiczna.

1. ....
.....
2. ....
.....

Zadanie 6. (1 pkt)

Na schematycznym rysunku zaznaczono literami A-C warstwy, z których zbudowana jest Ziemia.

Korzystając z rysunku, uzupełnij tabelę, wpisując odpowiednio nazwy poniżej zapisanych warstw.

Warstwy: skorupa ziemska, jądro Ziemi, płaszcz Ziemi

Litera na rysunku	Nazwa warstwy
A	
B	
C	

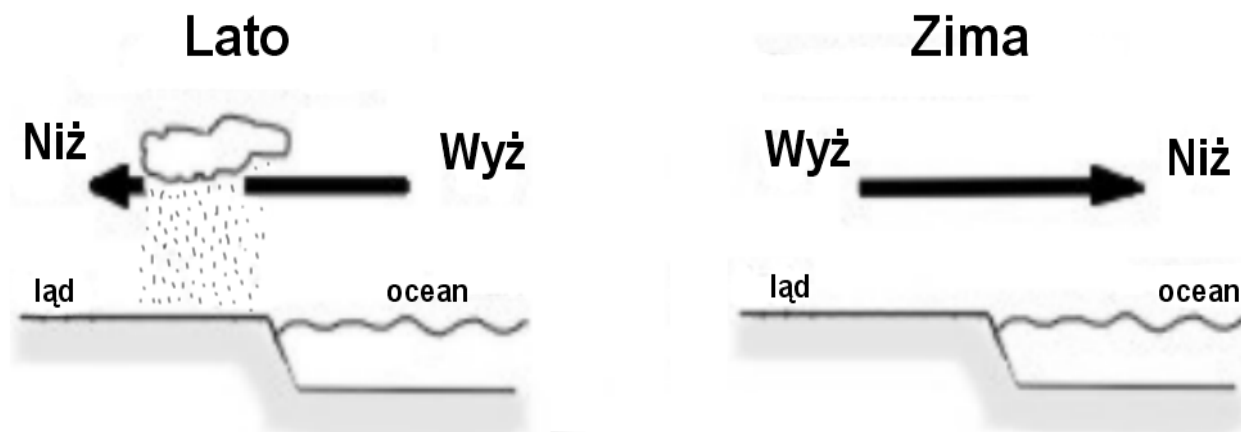
Zadanie 7. (3 pkt)

Podaj warunek występowania erozji wgłębnej rzeki oraz nazwę formy terenu powstałej w wyniku tego procesu. Opisz tę formę.

- Warunek .....
- Forma terenu .....
- Opis formy .....
- .....

Zadanie 8. (1 pkt)

Na rysunku zaznaczono strzałkami kierunek wiatru, który jest typowy dla obszarów Azji Południowej i Azji Południowo-Wschodniej.

Podaj nazwę wiatru, którego kierunek zaznaczono na rysunku strzałkami.

.....

Zadanie 9. (2 pkt)

Pogrupuj podane niżej obszary na gęsto i słabo zaludnione.

Obszary: Nizina Chińska, Nizina Amazonki, Nizina Gangesu, Półwysep Arabski, Wyżyna Śląska, Grenlandia

Obszary gęsto zaludnione: .....

Obszary słabo zaludnione: .....

Zadanie 10. (2 pkt)

Oceń prawdziwość poniższych zdań, pisząc P przy zdaniach prawdziwych i F przy zdaniach fałszywych.

1. Chińczycy należą do odmiany (rasy) negroidalnej. ....
2. Język chiński jest językiem ojczystym dla największej liczby ludności na świecie. ....
3. Religią o największej liczbie wyznawców na świecie jest buddyzm. ....
4. Półwysep Indyjski zamieszkują głównie wyznawcy islamu. ....

Zadanie 11. (1 pkt)

Podaj przykład negatywnego wpływu działalności gospodarczej człowieka na hydrosferę.

.....

Zadanie 12. (2 pkt)

W tekście przedstawiono pozytywne i negatywne skutki globalnego ocieplenia dla rolnictwa w Polsce.

Notowane w ostatnim czasie w Polsce zmiany temperatury nie dziwią dr. Jerzego Kozyry, agroklimatologa z Instytutu Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach. – Jest to oczywisty efekt globalnego ocieplenia – mówi. Dodaje, że w Polsce liczona w sposób tradycyjny średnia z ostatnich dziesięciu lat jest wyższa o mniej więcej 1 stopień od normy z lat 1960–90. To bardzo dużo. Ten wzrost sprawił, że obecnie możemy liczyć na dojrzewanie kukurydzy na całym obszarze naszego kraju, gdy w latach 70. dojrzewała tylko na Dolnym Śląsku – w najcieplejszym regionie Polski. Dzisiejsze warunki klimatyczne w Polsce możemy porównać do tych, jakie panowały przed 1990 r. w Dolnej Austrii i w północnych Węgrzech – regionie znanym z produkcji tokaju. Produkcja dobrych win w Polsce jest więc bardzo realna.

Ale są też i negatywne dla rolnictwa skutki ocieplenia. Dr Kozyra podaje przykłady: – Po roku 1990 straty spowodowane suszą zdarzają się coraz częściej, a tegoroczne przymrozki z początku maja spowodowały klęskę w sadach, bo drzewa wznowiły wegetację po zimie o blisko dwa tygodnie wcześniej. Wystarczyło krótkie wtargnięcie zimnego powietrza nad cieplejszy niż normalnie obszar Polski.

Źródło: <http://pogoda.gazeta.pl/pogoda/1,79003,4258427.html>

Na podstawie tekstu źródłowego podaj po jednym pozytywnym i negatywnym skutku globalnego ocieplenia dla rolnictwa w Polsce.

Skutek pozytywny: .....

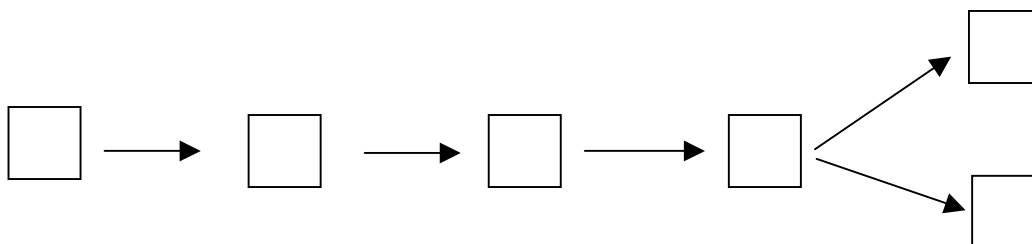
Skutek negatywny: .....

Zadanie 13. (2 pkt)

Wzrost liczby ludności, powoduje konieczność powiększania obszarów upraw, prowadząc do zmian w środowisku geograficznym.

Przedstaw te zmiany w formie modelu przyczynowo-skutkowego. W tym celu wpisz do schematu we właściwej kolejności oznaczenia literowe poniżej podanych określeń.

- A) konieczność powiększenia obszarów upraw roślin żywieniowych
- B) nasilenie spływu powierzchniowego wód opadowych
- C) szybsze tempo erozji gleb
- D) wzrost liczby ludności
- E) wzmożone wycinanie lasów
- F) występowanie powodzi

Zadanie 14. (2 pkt)

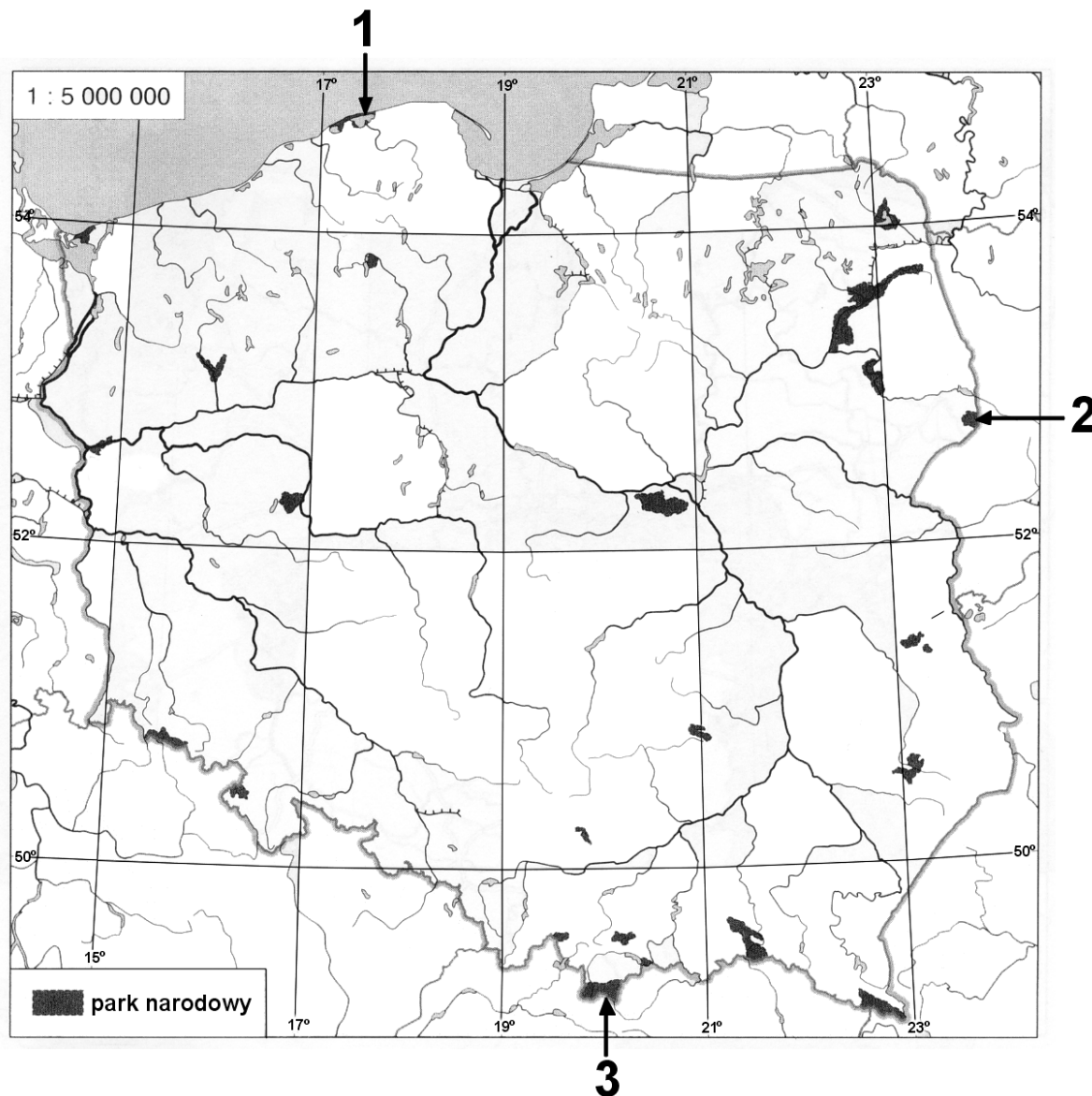
Wymień dwie formy prawnej ochrony przyrody w Polsce.

1. ....

2. ....

Zadanie 15. (1 pkt)

Na mapie przedstawiono rozmieszczenie parków narodowych w Polsce.

Źródło: *Geografia. Zadania na mapach konturowych i topograficznych*, Wydawnictwo Demart, Warszawa 2002.

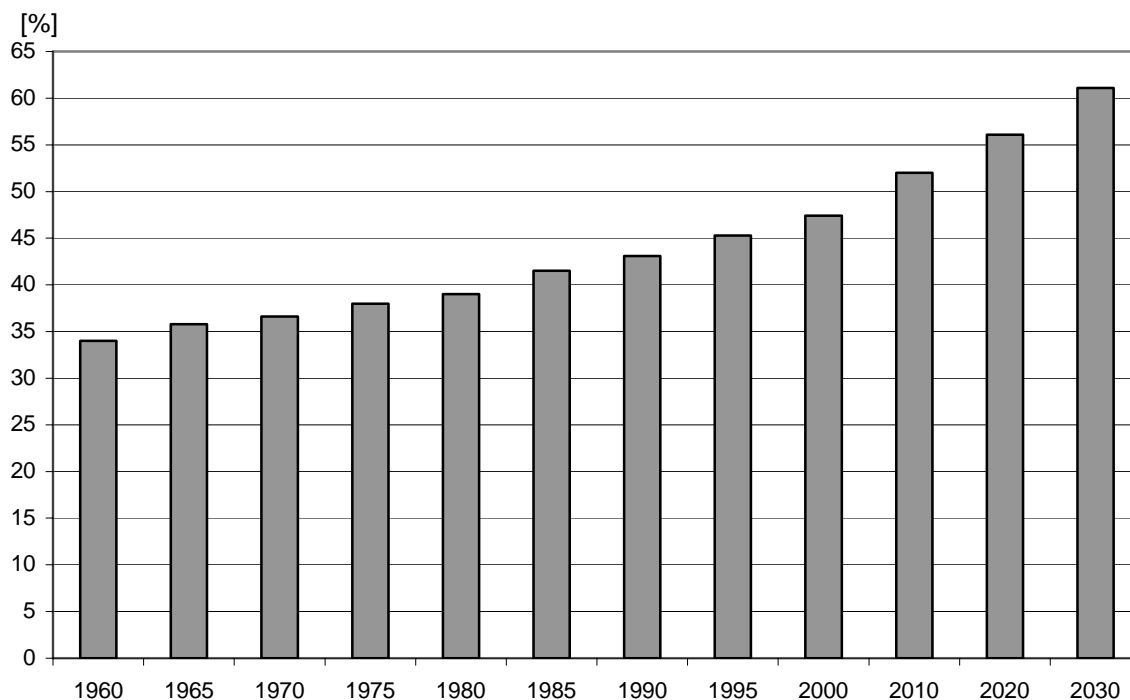
Podkreśl poprawną odpowiedź.

Liczbami 1-3 oznaczono na mapie następujące parki narodowe:

- A. Pieniński, Wielkopolski, Tatrzański.
- B. Magurski, Słowiński, Poleski.
- C. Bieszczadzki, Karkonoski, Świętokrzyski.
- D. Słowiński, Białowiecki, Tatrzański.

Zadanie 16. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono procentowy udział ludności miejskiej na świecie w latach 1960–2030.

Na podstawie wykresu uzupełnij zdania.

- a) W 2000 r. w miastach mieszkało ..... % ludności świata.
- b) Między 1960 r. a 2000 r. wskaźnik urbanizacji wzrósł o ..... %.

Zadanie 17. (2 pkt)

Korzystając z wykresu w zadaniu 16., opisz prognozowane zmiany wskaźnika urbanizacji na świecie od 2000 r. do 2030 r. oraz podaj jedną przyczynę tych zmian.

Opis zmian:

.....

.....

Przyczyna:

.....

.....

Zadanie 18. (1 pkt)

Z podanych państw wypisz dwa powstałe w wyniku rozpadu Związku Socjalistycznych Republik Radzieckich (ZSRR).

Państwa: Białoruś, Czechy, Chorwacja, Słowenia, Ukraina, Węgry

- 1. ....
- 2. ....

Zadanie 19. (2 pkt)

Pogrupuj podane niżej państwa ze względu na poziom rozwoju gospodarczego, wpisując je w odpowiednie miejsce tabeli.

Państwa: Etiopia, Francja, Nigeria, Polska, Stany Zjednoczone, Węgry

Kraje wysoko rozwinięte	Kraje średnio rozwinięte	Kraje rozwijające się

Zadanie 20. (3 pkt)

Poniżej liczbami 1-6 zaznaczono wybrane rzeki w Polsce.

Zapisz w tabeli nazwy rzek oznaczonych liczbami 1-6.

Numer na mapie	Nazwa rzeki
1	
2	
3	
4	
5	
6	

Zadanie 21. (2 pkt)

Podaj dwa sposoby gospodarczego wykorzystania rzek w Polsce.

- .....
- .....

Zadanie 22. (2 pkt)

Podaj dwie cechy klimatu Polski świadczące o jego przejściowości.

1. ....
 .....
 2. ....
 .....

Zadanie 23. (2 pkt)

Uzupełnij tabelę, wpisując w odpowiednie miejsca nazwy pięciu regionów geograficznych wybranych z podanych poniżej.

Regiony geograficzne: Niecka Nidziańska, Polesie Lubelskie, Tatry, Żuławy Wiślane, Roztocze, Pojezierze Pomorskie, Karkonosze

Pas gór	Pas wyżyn	Pas nizin	Pas pobrzeży

Zadanie 24. (2 pkt)

Poniższe informacje pochodzą z artykułu opublikowanego 30 stycznia 2006 r.

GUS: liczba ludności Polski w 2005 r. spadła do 38 mln 157 tys.

Liczba ludności Polski wyniosła na koniec 2005 r. 38 mln 157 tys. osób, czyli ok. 17 tys. mniej niż w końcu 2004 r. [...]

Według Urzędu ubiegły rok był siódmym z kolei, w którym odnotowano rzeczywisty ubytek ludności i czwartym, w którym wystąpił ujemny przyrost naturalny.

GUS szacuje, że w 2005 r. liczba urodzeń żywych wyniosła ok. 364 tys., czyli o ponad 8 tys. więcej niż w 2004 r., ale o blisko 33 proc. mniej niż w 1990 roku. Natomiast w ubiegłym roku zmarło około 368 tys. osób, czyli około 5 tys. więcej niż w 2004 roku.

W ogólnej liczbie ludności Polski na koniec 2005 r. kobiety stanowiły ponad 52 proc., co oznacza, że na 100 mężczyzn przypada 107 kobiet (111 w miastach i 101 na wsiach). Współczynnik zmienia się w zależności od wieku i jest związany z ok. 8,5-roczną różnicą w przeciętnym czasie trwania życia kobiety i mężczyzny. Mężczyzn jest więcej w grupach ludności do 43 roku życia.

Źródło: www.gazeta.pl 30.01.2006 r.

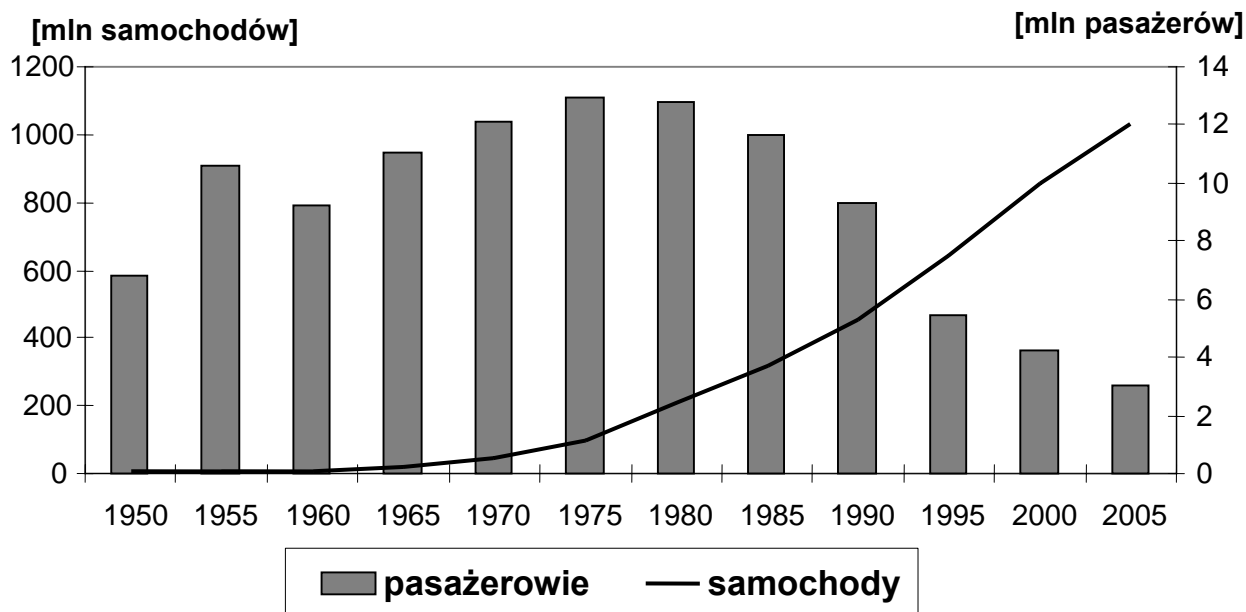
Na podstawie powyższego tekstu oceń prawdziwość poniższych zdań, pisząc P przy zdaniach prawdziwych i F przy zdaniach fałszywych.

- a) W 2005 r. był w Polsce ujemny przyrost naturalny. ....
 b) W 2005 r. mężczyźni stanowili około 48% ludności Polski. ....
 c) W grupach wiekowych powyżej 43 roku życia jest więcej mężczyzn niż kobiet. ....
 d) Liczba ludności Polski zmniejsza się. ....

Zadanie 25. (2 pkt)

Na wykresie przedstawiono informacje o przewozach pasażerów transportem kolejowym i o liczbie samochodów osobowych w okresie 1950–2005.

Na podstawie wykresu określ tendencje zmian (*rosnąca* czy *malejąca*)

- a) przewozu pasażerów transportem kolejowym po 1980 r. ....
- b) liczby samochodów osobowych po 1980 r. ....

Zadanie 26. (2 pkt)

Uzupełnij zdania.

Liczba państw, z którymi graniczy Polska jest równa .....

Najmniejszym wschodnim sąsiadem naszego kraju jest .....

Stolicą zachodniego sąsiada Polski jest .....

Zadanie 27. (2 pkt)

Przyporządkuj wymienionym w tabeli międzynarodowym organizacjom podane niżej cele ich działania.

Cele działania:

- A) kontrola cen i wielkości wydobycia ropy naftowej
- B) współpraca gospodarcza państw Ameryki Północnej
- C) utworzenie jednolitego organizmu gospodarczego
- D) zapewnienie na świecie pokoju i bezpieczeństwa

Organizacja	Cel działania (wpisz literę)
ONZ	
UE	
OPEC	

Brudnopis

ODPOWIEDZI I SCHEMAT PUNKTOWANIA

Numer zadania	Odpowiedzi	Schemat punktowania									
		Liczba punktów za poszczególne części zadania	Liczba punktów za całe zadanie								
1.	[D.] 47°30'S, 23°E.		1								
2.	a) Neptun b) Merkury c) Wenus	2 pkt za 3 prawidłowe odpowiedzi 1 pkt za 2 prawidłowe odpowiedzi	2								
3.	a) D b) A, C c) A, B	2 pkt za 3 prawidłowe odpowiedzi 1 pkt za 2 prawidłowe odpowiedzi	2								
4.	Temp. max.: 21,3°C, Temp. min.: -16,4°C $21,3^{\circ}\text{C} - (-16,4^{\circ}\text{C}) = 37,7^{\circ}\text{C}$ Roczna amplituda temperatury: 37,7°C	2 pkt za prawidłową metodę i prawidłowy wynik 1 pkt za prawidłową metodę obliczania	2								
5.	<i>Np.</i> – małe roczne sumy opadów – ciepłe lata – mroźne zimy – najmniejsze opady zimą	po 1 pkt za każdą prawidłową odpowiedź	2								
6.	<table border="1" style="width: 100%; border-collapse: collapse;"> <tr> <td style="width: 30%;">Litera na rysunku</td> <td>Nazwa warstwy</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">A</td> <td>jądro Ziemi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">B</td> <td>płaszcz Ziemi</td> </tr> <tr> <td style="text-align: center;">C</td> <td>skorupa ziemna</td> </tr> </table>	Litera na rysunku	Nazwa warstwy	A	jądro Ziemi	B	płaszcz Ziemi	C	skorupa ziemna		1
Litera na rysunku	Nazwa warstwy										
A	jądro Ziemi										
B	płaszcz Ziemi										
C	skorupa ziemna										
7.	<i>Np.</i> Warunek: duże różnice wysokości (duży spadek rzeki)	1 pkt za prawidłowo podany warunek	3								
	Forma: dolina V-kształtna	1 pkt za prawidłowo podaną nazwę formy									
	Opis formy: dolina ma strome zbocza i wąskie dno	1 pkt za prawidłowy opis formy									

8.	monsun		1
9.	<u>Obszary gęsto zaludnione:</u> Nizina Chińska, Nizina Gangesu, Wyżyna Śląska <u>Obszary słabo zaludnione:</u> Nizina Amazonki, Półwysep Arabski, Grenlandia	po 1 pkt za 3 prawidłowo przyporządkowane obszary	2
10.	1. F 2. P 3. F 4. F	po 1 pkt za 2 prawidłowe odpowiedzi	2
11.	<i>Np.</i> – zanieczyszczenia wód powierzchniowych działalnością przemysłową – zanieczyszczenia wód morskich w pobliżu portów		1
12.	<i>Np.</i> Skutki pozytywne: – dojrzewanie kukurydzy na obszarze całego kraju – produkcja dobrej jakości win	1 pkt za prawidłowy skutek pozytywny	2
	Skutki negatywne: – straty plonów spowodowane suszami, mniej wilgoci w glebie – zniszczenia wskutek przymrozków wcześniej rozpoczynających wegetację roślin	1 pkt za prawidłowy skutek negatywny	
13.	Od lewej: D – A – E – B – C, F	2 pkt za prawidłowe wpisanie do schematu wszystkich elementów 1 pkt za prawidłowe wpisanie do schematu 3 pierwszych elementów (D–A–E)	2
14.	<i>Np.</i> – parki narodowe – rezerваты przyrody – parki krajobrazowe – pomniki przyrody – ochrona gatunkowa roślin, grzybów i zwierząt	po 1 pkt za każdą prawidłową odpowiedź	2
15.	[D.] Słowiński, Białowieski, Tatrzański.		1

16.	a) 47% ($\pm 1\%$) b) 13% ($\pm 1\%$)	po 1 pkt za każdą prawidłową odповідь	2
17.	<i>Np.</i> Opis zmian: W 2010 r. wskaźnik urbanizacji będzie wynosił około 52%. W kolejnych latach będzie wzrastał, osiągając w 2030 r. ponad 60%.	1 pkt za prawidłowy opis zmian	2
	Przyczyna: – migracje ludności ze wsi do miast	1 pkt za podanie prawidłowej przyczyny	
18.	Białoruś, Ukraina		1
19.	<u>Wysoko rozwinięte:</u> Francja, Stany Zjednoczone <u>Średnio rozwinięte:</u> Polska, Węgry <u>Rozwijające się:</u> Etiopia, Nigeria	po 1 pkt za 3 prawidłowo pogrupowane państwa	2
20.	1 – Bóbr 2 – Odra 3 – Warta 4 – Pilica 5 – Bug 6 – San	po 1 pkt za 2 prawidłowo rozpoznane rzeki	3
21.	<i>Np.</i> – zaopatrzenie w wodę ludności – zaopatrzenie w wodę przemysłu – źródło energii – naturalna droga transportu towarów	po 1 pkt za każdy prawidłowo podany sposób	2
22.	<i>Np.</i> – spadek średniej temperatury stycznia w kierunku wschodnim – wzrost rocznej amplitudy temperatury powietrza w kierunku wschodnim – 6 klimatycznych pór roku – częste zmiany pogody	po 1 pkt za każdą prawidłowo podaną cechę klimatu	2
23.	<u>Pas gór:</u> Tatry, Karkonosze, <u>Pas wyżyn:</u> Niecka Nidziańska, Roztocze <u>Pas nizin:</u> Polesie Lubelskie, Pojezierze Pomorskie <u>Pas pobrzeży:</u> Żuławy Wiślane	po 1 pkt za dwie poprawnie uzupełnione kolumny tabeli	2

24.	a) P b) P c) F d) P	po 1 pkt za 2 prawidłowe odpowiedzi	2								
25.	a) malejąca b) rosnąca	po 1 pkt za każdą prawidłową odpowieź	2								
26.	siedem	1 pkt za prawidłowo podaną liczbę państw – sąsiadów Polski	2								
	Litwa Berlin	1 pkt za prawidłowo podane nazwy najmniejszego wschodniego sąsiada i stolicy zachodniego sąsiada									
27.	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Organizacja</th> <th>Cel działania (wpisz literę)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ONZ</td> <td>D</td> </tr> <tr> <td>UE</td> <td>C</td> </tr> <tr> <td>OPEC</td> <td>A</td> </tr> </tbody> </table>	Organizacja	Cel działania (wpisz literę)	ONZ	D	UE	C	OPEC	A	2 pkt za 3 poprawne przyporządkowania 1 pkt za 2 poprawne przyporządkowania	2
Organizacja	Cel działania (wpisz literę)										
ONZ	D										
UE	C										
OPEC	A										